

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Eckius r[...]ndit et dixit se maxime posse r[...]ndere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Carosta: ad pposita non respondet.

¶ Primum quod doctor dicit diuerticulum est

¶ Secundum dimittamus

¶ Tertium autem quod lib:arb: cooperetur discutiendum est. quo sensu sit accipiendum. Nemo enim tam rudis est qui negat volentes velle et operantes operari sed intellegere sensum hoc est scientie theologicæ. insuper quod .d. d. respondit nobis bona opera dari et quod datis possumus vti tantum accepto quantum habet veritatis.

¶ De Bernb: Causa brenitatis et glossa doctoris suspicamus. confido autem in domino quod si probatum fuerit opus bonum totum esse virtutis hoc est dei effectus et libertatis arbitrii susceptive manifestum erit opus bonum esse totum et totaliter dei actus. et quod hoc verum sit assumo auctoritatem Augustini ex enchiridion. c. 32. Ubi sic legitur porro si nullus Christianus dicere audebit non miserentis est dei sed volentis est hominis. ne apostolus aptissime contradicat restat ut propterea recte dictum intelligatur non volentis neque currentis sed miserentis est dei. ut totum deo detur qui hominis voluntatem bonam et preparat adiuuandam et adiuuat preeparatam. precedit enim bona voluntas hominis. multa dei dona sed non omnia. que autem non precedit ipsa in eis est et ipsa. Volentem fuerit ut velit. Volentem subsequitur ne frustra velit. cur enim admonemur orare pro inimicis nostris utique nolentibus. pie viuere nisi ut deus operetur in illis et velle? Item cur admonemur petere ut accipiamus nisi ut ab illo fiat quod volumus a quo factum est ut velimus? Ex his dicitur inferitur quod sicut velle dei in nobis efficit Ita et operari ipsius. quemadmodum apostolus etiam indistincte dicit qui operatur et velle et operari.

¶ Secundo inferitur. quod lib:arb: habet bonum opus totum sed susceptive sicut alii quis recipit munusculum aliquid ab alio quod etiam Augustinus. retracta: c. 23. dicit utrumque spiritus est quia ipse preeparat voluntatem et utrumque nostrum est. quod non fit nisi volentibus nobis. Ac per hoc quia neque velle possumus nisi vocemur. Et cum post vocationem voluerimus non sufficit voluntas nostra et cursus noster. nisi deus et vires currentibus prebeat et pducatur quo vocatur. ex his patet quod opus bonum nostrum est et quod dei. et quod gratia dat lib:arb: vires alienas quibus operari vnde Cyrillus in Ioban: li. 12. c. 56. sic dicit. Non enim poterit ea facere que deo placeant nisi superiorum induit virtute. Unde ad quendam presbyterorum dicebat quia spiritus in te dominus insidet et conuerteris in alium virum. 1. regum. 9. hec Cyrillus qui alias auctoritat: hinc pposito coaptat. Gregorius quoque in Ezech: Domilia. 9. sic dicit Sed sciendum est quod mala nostra solummodo nostra sunt. bona autem nostra et omnia potentis dei sunt et nostra sunt quod ipse aspirando nos preuenit ut velimus qui adiuuando subsequitur. ne inaniter velimus. Et concludit quod preueniente gratia omnia potentis. dei donum sit meritum nostrum. Ex quibus sequitur quod bonum opus et dei est et nostrum. Et ad hoc inducit auctoritatem Ezechielis. qui dicit quod spiritus dominus in gressibus est in me et statuit me supra pedes meos. qui textus clare dicit quod opera dei sunt spiritui sancto reputanda.

Eckius respondit et dixit se maxime posse respondere.

¶ Dum excellens .d. d. dicit a me sibi processisse bona opera dari a deo. Eo inficias non quod bona opera dari negem sed quod assumit a me concessum de quo nihil est dictum bene adducendo Augustinus. ex. 22. capite primi retract: processit preteritum mundi voluntatem in meum dari a deo sed aliud est dari preteritum boni operis et dari bonum opus quod .d. doct: pro eodem accepit.

¶ Secundo proponendo sententiam suam celebrat .d. d. nititur probare. Bonum opus esse effectus a deo et receptus a lib:arb: Dico si intendit .d. d. lib:arb: bene se tantum receptus contradicit suo concessio ubi factus est et lib:arb: sua actus. Quod si a ciuitate lib:arb: non excludit nemo frustra desipit qui lib:arb: negat se habere receptus ad bonum opus. Maxime loquendo de bona operatione interiori et vulgata est. quod sicut efficiens et finis sepe coincidunt ita et efficiens et materia

Loquitur de se
de idem Caro

Ite de spiritu
sua idem

Saul fuit

In qua sed disceptamus que adducte.

¶ Primo Augustinus in 32. c. Enchiridii: in nullo nobis reluctat. Nam toties iam inculcauit? scilicet presertim quod dicitur totum opus bonum fieri a deo non per hoc negare liberarbitrii concursus. sed dei et gratie principalitatem asserere. quod ipsa verba Augustini adducta liquido comprobant. Inquit enim preparat adiuuanda et presertim parata adiuuat. Nam adiutorii nomine acuitate libere arbitrii exprimit ut tractatus in 4. super epistolam Iohannem: eadem allegata declarat. Si dicitur inquit adiutor meus esto aliquid agis si nihil agis. quod ille adiuuat. Porro quod apostolus induxit deum operari in nobis velle et operari. si me non fallit memoria Apollonius habet. Qui operari in nobis velle et perficere per bona voluntate. Ut cumque sit assentior facillime deum operari in nobis velle. sed nobiscum ut Bernardus dicit.

¶ Quod secundo loco beatus inducit Augustinus: ex. 1. retracta: c. 23. quod bonum opus sit tantum munusculum datum a deo. Dico oportere precipere de qua subiecta materia loquantur auctores loquitur enim ibi Augustinus: de fide et charitate ad que ipsa voluntas indubio habet se tantum passivam. Aliud autem est loqui de bono opere. Nec subsequenter negamus. voluntatem non posse in bonum opus nisi vocetur. quod omnem actionem voluntatis bona deus sua motione fuerit. Nec hoc negamus quoniam deus presertim beat vult. sed si prebet utique voluntas haberet illas. Quare oramus deum. ut bona opera nostra aspiando fuerit et adiuuando persequatur.

¶ Ad Sigo: non dissimilis dicitur? qui tam sepe in libris Socraticis libertatem voluntatis tollit. Nihil enim agere possumus? quod deo placeat. Deo non adiuuante. qui cum gratiam gratis det. alioquin gratia non esset. iuxta Apollonius. opus bonum ab illa procedens optimo iure. donum dicitur dei. et meritum nostrum. iuxta illud Augustinus ad Sixtum presertim. cum deus coronat merita nostra. nihil aliud coronat quam munera sua.

¶ De Cyrillo et quod quot alijs qui adducti possunt nihil est quod allatum negemus. Non enim possunt homines facere que placeant deo. nisi induantur superiorum virtute. sicut dicit Iesus Christus Apollonius admonere. ut sederent in civitate donec induerentur virtute ex alto. Virtus inquam habitus est et gratia. ubi voluntatis est recipere. facta vero virtute. eius quoque est operari. Et de istis virtutibus scriptura locutus est apud Ezechiel:

Carolostradius.

¶ Si etiam ago deo doctorum qui hanc concedit quod bona opera sunt dona dei et quod deus sua dona coronat. Quod autem mihi repugnantiam obicit ad precedentia et sequentia remitto. et quero quam acuitate habeat ferula vel baculus quo pedagogus cedit adolescentulum data responsione. pergrederemur.

Eckius.

¶ Querit clarissimus d. d. quomodo habeat acuitate ferula vel baculus qua Pedagogus verberat discipulum. Video cum suo modo omnis causa scilicet possit dici et instrumentalis. necessarium est diversa esse genera instrumentorum. Nam aliquam causam instrumentalis naturalis seu genuina est et virtute. aliquam communicata ut patet. tenuissimus vero instrumenti modus est cum instrumentum solummodo agit ut dicitur rectum. sine hoc fiat per cuiusdam impetus impressionem aut solum virtute lattonis. Quo sic preloquio respondeo propositae questionis satis captiose baculum habere acuitate inquantum a manu ipsius magistri dirigit. Cuius improbatorem audire patet sum

Carolostradius.

¶ Quicquid sit de distinctione Egregij. d. docto. hoc dicit Elafas. quod quoad modum instrumenta mota nihil possunt dicere suis motoribus. ita nec homo actus spiritus sancto potest sibi quicquam arrogare illius motionis vel actionis. modo Elafas c. 10. sic inquit. Nunquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea et exaltabitur ferra contra eum a quo trahitur? Et baculus contra eum a quo movetur. Ergo etiam libere arbitrii: quod comparatur illiusmodi instrumentis. non potest dicere.

Aristoteles
adest dixit
Carolos